מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להבין מה ההבדל בין שוק תחרותי לשוק לא תחרותי
- להכיר מושגים כמו מונופול, קרטל ותיאום מחירים
- לדון בשאלה האם מהלך עסקי משתלם יכול להיות גם לא חוקי

גרסה רגילה – כל הפריטים.

חלק א׳ – הבנה בסיסית

1. ב – הקונה יכול לבחור ולהשוות מחירים
2. ב – חברה אחת ששולטת כמעט לבד בשוק
3. ב – החברות מסכימות ביניהן על מחיר במקום להתחרות
4. ב – כי אין יותר בחירה אמיתית והמחיר נקבע בלי תחרות
5. ב – תיאום מחירים
6. ב – רשות התחרות

חלק ב׳ – נכון או לא נכון

1. נכון – יותר חברות מתחרות על הלקוח
2. לא נכון – בלי תחרות אין לחיצה להוריד מחיר
3. לא נכון – גם אם זה משתלם לחברות, החוק אוסר על קנוניה
4. נכון – אין לה מתחרים שיאלצו אותה לשמור מחיר הוגן
5. נכון – הרווחיות לא קובעת את החוקיות, החוק שומר על התחרות

חלק ג׳ – השלמת משפטים

1. תחרותי
2. מונופול
3. תיאום
4. הגבלים העסקיים
5. צרכן

חלק ד׳ – התאמה

- 1 – ד (הרבה חברות, הקונה בוחר)
- 2 – ה (חברה אחת שולטת לבד)
- 3 – א (קבוצת חברות שמתאמות ביניהן)
- 4 – ב (הגוף שאוכף את החוק נגד תיאומים)
- 5 – ג (יכולת חברה להשפיע על המחיר)

חלק ה׳ – חשיבה והבעת דעה

1. התלמיד יסביר שרווחיות לחברה לא הופכת פעולה לחוקית, והחוק נועד להגן על תחרות ועל טובת הצרכן, גם אם החברות מרוויחות מכך
2. תשובה אישית המראה הבנה שבתחרות יש יותר בחירה, מחיר הוגן יותר ושירות טוב יותר

כרטיס יציאה – מה לחפש

- ציפייה לתשובה שמזכירה בחירה והשוואת מחירים לעומת שליטה של גורם אחד
- ציפייה להסבר שחברות מסכימות ביניהן על מחיר במקום להתחרות, מה שפוגע בצרכן
- ציפייה לדוגמה כמו קרטל או תיאום מחירים שפוגע בתחרות למרות הרווח לחברות

טיפים להפעלה:

- אפשר לפתוח את השיעור בדיון קצר על חנות יחידה מול כמה חנויות באותו רחוב
- כדאי להדגיש שרווחיות עסקית אינה מבטלת את החובה לפעול לפי החוק
- ניתן להרחיב את הדילמה לדיון כיתתי קצר על גבולות בין תחרות הוגנת לתיאום אסור

דף תרגול: שוק לא תחרותי

דף התלמיד/ה רגיל

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בדף הזה נבדוק מה קורה כאשר אין תחרות אמיתית בשוק, ומה ההבדל בין מצב שבו חברות מתחרות ביניהן לבין מצב שבו הן מתאמות מחירים ביניהן.

1 חלק א׳ – הבנה בסיסית

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה קורה כשיש בשוק הרבה חנויות שמוכרות אותו מוצר?

א) המחיר תמיד עולה ב) הקונה יכול לבחור ולהשוות מחירים ג) אסור לקנות אצל יותר מחנות אחת

ד) אין שום הבדל לקונה

2. מהו מונופול?

א) הרבה חברות קטנות ב) חברה אחת ששולטת כמעט לבד בשוק ג) הנחה גדולה לצרכנים

ד) חוק נגד תחרות

3. מה המשמעות של תיאום מחירים בין חברות מתחרות?

א) החברות מתחרות חזק יותר ב) החברות מסכימות ביניהן על מחיר במקום להתחרות

ג) המחיר יורד תמיד לטובת הצרכן ד) זה מותר לגמרי בכל מצב

4. למה תיאום מחירים פוגע בצרכנים?

א) כי המחירים יורדים מהר מדי ב) כי אין יותר בחירה אמיתית והמחיר נקבע בלי תחרות

ג) כי יש יותר מדי חנויות ד) כי זה מוריד את איכות השירות בלבד

5. בדילמה בדף, חברות גיימינג גדולות מעלות מחיר יחד ב-10 אחוז. איך קוראים לפעולה כזו?

א) תחרות הוגנת ב) תיאום מחירים ג) הנחת כמות ד) מכירת חיסול

6. מי אחראי בדרך כלל לבדוק אם חברות הפרו את חוק ההגבלים העסקיים?

א) הצרכן לבדו ב) רשות התחרות ג) בעל החנות ד) עיתונאי

2 חלק ב׳ – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	בשוק תחרותי יש בדרך כלל יותר אפשרויות בחירה לצרכן.	☐	☐
2	מונופול תמיד מוזיל את המחיר לצרכן.	☐	☐
3	תיאום מחירים בין חברות מתחרות הוא חוקי לגמרי אם זה משתלם להן.	☐	☐
4	כשחברה אחת שולטת לבד בשוק, יש לה כוח רב להשפיע על המחיר.	☐	☐
5	החלטה עסקית יכולה להיות משתלמת לחברה ועדיין להיות אסורה בחוק.	☐	☐

3 חלק ג' – השלמת משפטים

השלימו את המילה החסרה.

1. כאשר יש הרבה חנויות שמוכרות מוצר דומה, מדובר בשוק _____ .

2. כאשר חברה אחת שולטת כמעט לבד בשוק, קוראים לזה _____ .

3. כאשר חברות מסכימות ביניהן בסתר על מחיר, זה נקרא _____ מחירים.

4. החוק שאוסר על הסכמים פוגעי תחרות נקרא חוק ה_____ .

5. האדם שקונה מוצר או שירות בשוק נקרא _____ .

4 חלק ד' – התאמה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. שוק תחרותי	___	**א.** קבוצת חברות שמתאמות ביניהן
2. מונופול	___	**ב.** הגוף שאוכף את החוק נגד תיאומים
3. קרטל	___	**ג.** יכולת חברה להשפיע על המחיר
4. רשות התחרות	___	**ד.** הרבה חברות, הקונה בוחר
5. כוח שוק	___	**ה.** חברה אחת שולטת לבד

5 חלק ה' – חשיבה והבעת דעה

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. בדף מופיעה דילמה: חברות ג'יימינג גדולות מעלות מחיר יחד ב-10 אחוז, ומשקיע אומר שזה חכם עסקית. הסבירו מדוע מהלך יכול להיות חכם עסקית ועדיין אסור בחוק.

2. כתבו דוגמה אחת למצב יומיומי שבו הייתם מעדיפים לקנות בשוק תחרותי ולא ממונופול, והסבירו למה.

כרטיס יציאה

מה ההבדל בין שוק תחרותי לשוק לא תחרותי?

מהו תיאום מחירים ולמה הוא אסור?

תנו דוגמה למקרה שבו החלטה עסקית משתלמת יכולה להיות לא חוקית.

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀